

Jiří Trnka

Životopis

Jiří Trnka byl český výtvarník, ilustrátor, sochař, malíř, scénárista a režisér animovaných filmů; jeden ze zakladatelů českého animovaného filmu (spolu s Hermínou Týrlovou a [Karlem Zemanem](#)).

Vyrostl v rodině, kde se podomácku vyráběly hračky. V roce 1923 se seznámil s [J. Skupou](#) a začal hrát loutkové divadlo. V letech 1929-35 studoval u Jaroslava Bendy na Uměleckoprůmyslové škole v Praze. Téměř rok provozoval vlastní loutkové Dřevěné divadlo v sále Rokoka na Václavském náměstí (1936-37). V roce 1937 se poprvé setkal s loutkovým filmem, když pro režiséra reklamních filmů Karla Dodala vyrobil loutku Pana Prokouka.

Událostí roku 1939 se na knižním trhu staly jeho ilustrace k pohádkové knize Míša Kulička. V témže roce zahájil scénografickou spolupráci s Osvobozeným divadlem (Nebe na zemi) a Národním divadlem v Praze, kde vyhrál soutěž na výpravu [Smetanovy](#) Libuše.

Začátkem války začala jeho dlouholetá spolupráce s režisérem [J. Freikou](#) ([Shakespeare](#) : Zimní pohádka a další inscenace, [Plautus](#) : Lišák Pseudolus, [Klicpera](#): Zlý jelen). Za války se Trnka stal spolu s Adolfem Zábranským tvůrcem nového ilustračního typu pro děti, vedle dalších v roce 1941 ilustroval [Karafiátovy](#) Broučky a zároveň začala jeho dlouholetá spolupráce s [Františkem Hrubínem](#)(Říkejte si se mnou až po soubor Špalíček).

Uprostřed okupace namaloval obrazový triptych Český Betlém (1943), v němž vyjádřil svou představu krásy, pokoje a míru.

V roce 1945 spolu s mladými výtvarníky založil studio kresleného filmu Bratři v triku a na příštích 20 let se upsal filmu. Po reakci na válku (Pérák a SS) byl podle jeho námětu i uměleckého návrhu natočen první výtvarným názorem český kreslený film Zasadil dědek řepu. V té době začala Trnkova spolupráce se scénáristou [Jiřím Brdečkou](#).

V roce 1946 založil studio loutkového filmu, kam za ním přešli i jeho budoucí hlavní spolupracovníci Karel Látal a [Břetislav Pojar](#).

V roce 1947 natočil básnickou loutkovou suitu Špalíček, která se spolu s hudbou [Václava Trojan](#)stala vystižením národní představy o životě, štěstí, pokoji a práci. V roce 1948 natočil svůj první celovečerní loutkový film Císařův slavík. V roce 1950 po třech krátkých filmech Román s basou, Árie prerie a Čertův mlýn usiloval se svými animátory v pohádce [Bajaja](#) o skutečné loutkoherectví. Po pohádce [O zlaté rybce](#) s vtipným komentářem v podání [Jana Wericha](#) dokončil v roce 1952 [Staré pověsti české](#), v nichž v dokonalé syntéze hereckého slova, hudby, děje a stylizovaných stroze modelovaných loutek vystihl monumentalitu a velebnost starých mýtů. V roce 1954 pracoval na krátkých filmech podle [Haškových Osudů dobrého vojáka Švejka](#) s komentářem [Jana Wericha](#). Po realizaci ploškového filmu Dva mrazíci se od roku 1956 věnoval knižní ilustraci (Pohádky tisíce a jedné noci, Andersenovy Pohádky), jež v jeho pojetí dostala rysy bohatosti a výpravnosti.

Podílel se i na přípravě české expozice Expo 58 v Bruselu.

V roce 1958 se vrátil k loutkovému filmu a pracoval na animátorsky náročné verzi [Shakespeareova](#) Snu noci svatojanské. V roce 1961 opět ilustroval (Pohádky bratří Grimmů, Staré pověsti české). V roce 1964 natočil renesančně rozmarný film [Archanděl Gabriel a Paní Husa](#) a o rok později vyvrcholila myšlenkově závažným loutkovým filmem Ruka jeho řada filosofických snímků [Vášeň a Kybernetická babička](#), jíž varuje před manipulací člověka stroji.

V posledních letech života se, kromě práce pro Expo 67 v Montrealu, věnoval malbě a sochařské tvorbě, ale znovu i knižní ilustraci ([Werichovo](#) Fimfárum) a sám napsal a ilustroval půvabnou knížku Zahrada (1962), která byla i zfilmována.

Je nositelem asi 50 ocenění z výstav, soutěží a filmových i výtvarných přehlídek.

Trnkův přínos spočívá v osvobození českého, ale i světového kresleného a loutkového filmu z amerického vlivu a v prosazení velké výtvarné náročnosti a v poetickém ladění. Na jeho práci pak osobitě navazovali jeho dlouholetý spolupracovník Stanislav Látal, [Václav Bedřich](#), [Adolf Born](#), Zdeněk Smetana a celá řada dalších.

V roce 1967 byl jmenován profesorem Vysoké školy uměleckoprůmyslové, ale nemoc mu ztěžovala a nakonec i znemožnila uměleckou práci.

Ruka

<http://www.youtube.com/watch?v=tLtdCWrpM90>

Jak vyrebel loutky

<http://www.youtube.com/watch?v=WieHF0r-q1k>

o Trnkovi

<http://www.youtube.com/watch?v=iSpX9SS6JKE>

Zahrada

<http://www.youtube.com/watch?v=SwzoVq7L9Ck>

Sen noci svatojanske

http://www.youtube.com/watch?v=HdQ_v-EyO8o&list=PLDD7126FC2923D924